

Shri Raghunath Temple MSS. Library,
JAMMU

No. 9254

Title विधिनाय रिषानम्

Author

Extent 2 Age

Subject न्याय वैशेषिकम्

विधिवादटिप्पणम्

१२८५

श्रीगणेशायनमः॥ ६॥ १११०॥ नोपैदर्शः॥ अर्मादिः सिद्धत्वेन तदिच्छायां मानाभावाद्दिति भावः॥ १०
 ॥ २॥ ५॥ नैनुगमा॥ यत्र ते मनस्त्वप्रकारेच्छासहकृतते मनसा धनताज्ञानासावेच्छातत्रोदनत्वप्र
 कारेच्छासहकृतौदनसाधनताज्ञानस्य व्यभिचारः॥ २०॥ २॥ २॥ तौदशज्ञाने॥ अगम्यागम
 नजन्यः स्वविशेषत्वाद्यवच्छिन्नजनकत्वज्ञानेन॥ २५॥ २॥ ३॥ सर्वेषां॥ मूलमनुवाक्येऽभिचा
 रपदं वैधेतस्यभिचारममत आह सर्वेषामिति॥ २५॥ २॥ ४॥ अतएव॥ मनुनाऽ-भिचारस्योपपा
 तकमध्ये गणितत्वादेव॥ २६॥ १॥ ४॥ सौदश॥ हिंसासामान्यरूपमुख्यार्थपरत्वानुरोधेन॥
 ३१॥ २॥ ५॥ एकमात्रं॥ स्वसामानाधिकरण्यस्वप्रतियोगिवृत्तित्वोभयसंबंधेन भेदविशिष्टान्य
 त्वं॥ ३२॥ १॥ १॥ प्रसंगः॥ यत्र कालीनकृतिसाध्यपाको जायतामिति छाकालत्वेन तत्कालवि
 षयिणी तत्र प्रवृत्तापतिरूपोऽतिप्रसंगो न भवतीति भावः॥ ५३२॥ २॥ १॥ यद्वा तस्य॥ तादृशज्ञानस्य॥

३५॥१॥ २॥ फौकं कृत्वा ननु कृत्ति साध्यः पाको जायतामिती छाया प्रवत्स हेतुत्वेऽप्यनुभव सिद्धतया
 दुःखं कृत्वा तस्यां कृत्ति साध्यः पाक इति ज्ञान हेतुत्वं भवन्मतेऽप्यावश्यकमत आह ॥ ३५॥
 १॥ ३॥ तदुपपत्तेः ॥ पाकः कृत्ति साध्यः पाक इष्ट साधनमिति ज्ञानादपि पाक गोचर प्रवत्ते स्ता
 तवम दश ची कीर्ण माश्चानु भविकत पातेन ता दश ज्ञानादेव तदुप पारेति भावः ॥ ३५॥ १॥ ह्रीं ति
 धनतौ बद्धे ॥ गौरवेण स्वरूप संबंधरूपा बद्धे दत्त्वा संपदेऽप्यनतिरिक्तवतित्वरूपा बद्धे दत्त्वा
 ३ स्पदुर्वीरजपा तैग्रहस्यैव हेतुना पंदोष इति ॥ ३५॥ १॥ ८ देवै प्रवत्तेः ॥ ननु पाकः कृत्ति साध्यः पाक
 इष्ट साधनमिति ज्ञान दद्यादिति भावः ॥ ३६॥ २॥ ६॥ समूहा ॥ कृत्ति साध्यो घटो जायतां पाकश्च
 जायतामिती साकारक समूहा लंबने कथ्ये स्वर्यः ॥ ३७॥ १॥ २॥ तौ ति प्रसंगा ॥ कृत्ति साध्यो घ
 टो जायतां पाकश्च जायतामिति समूहा लंबने कथानः पाक विशेष्यक प्रसा सति रूपातिप
 लेतुध

हेर व
 ?

पूर्वेनिराकृतत्वादः ४

संगः ॥ ३८ ॥ १ ॥ १ ॥ न च पूर्वो ॥ पूर्वमित्यारभ्य नैष्यत्यसि संतो मल्ल ग्रंथः ॥ ३८ ॥ २ ॥ ६ ॥ धेन कृते ॥ आ
ख्यात सामान्य शक्त्योपस्थापित कृतेः साध्यतासंबंधेन क्रियायां भावादेवोपपत्तेरिति भावः ॥ ४२ ॥ १५
नैव काल ॥ १ ॥ कार्य नावच्छेदक कोटौ प्रवृत्तं शेकारणतावच्छेदक कोटौ च कृत्यं शेतत्काली नत्वस्य निवेशादिति
भावः ॥ ४० ॥ २ ॥ १ ॥ तत्तद्गर्भ प्रकारक प्रवृत्तिं प्रति कालविशिष्टत्वे नैव कृति साध्यताज्ञानस्य हेतुत्वं कृत्य
ननीयं ननु तत्कालस्यापि तत्तन्निवेशः कालवैशिष्ट्यं च स्वावच्छिन्न कृति प्रकारता निरूपित
साध्यत्वप्रकारता निरूपित तद्गर्भावच्छिन्न विशेष्यता कर्त्तव्यं हित पूर्वस्य एव तत्त्वोक्तं संबन्धेन बोद्धव्यं
ध्वंभूतो नैवौवन काली न कृति साध्यताज्ञानादिदानं प्रवृत्तिपति पक्षेति भावः ॥ ४५ ॥ १ ॥ ६ ॥ मेनं
न ॥ अग्राप्यवृत्तेरवच्छेदक मत्तर्त्तव्यं नावगाहनं अतएव मल्ले वक्ष्यं कृत्तं योगात्येव प्राप्तातिरिति
तुल्येषामाशयः ॥ विधिवाटस्थमिदं टिप्पणं.

विधिनाटिपण मा य

१००